

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznauila (inserati) se sprejemajo in veljá trisporna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 256.

V Ljubljani, v ponedeljek 9. novembra 1885.

Letnik XIII.

Koroški Slovenci.

(Dalje.)

Naš jezik vam je „unbekannte neuslovenische Schriftsprache“. Kdo pa je kriv tega, če vam je neznana novoslovenščina, kakor vi sami, ki si povsod pred njo ušesa mašite, namesto da bi si kot pravični državljani in sorojaki prizadevali privaditi se je s pridnim ukom, ker jo vendar vsak dan potrebujete. Ker ste pa za to prenemarni, da bi se poleg vaše nemščine še kakega drugega jezika navadili, katerega v vsakdanjem življenju potrebujete, naj bi se pa slovenski kmet vaši zloznosti na ljubo nemščine učil! Vi, ki se med olikance štejete, ki ste sami ponemčeni Slovenci, bi se izvestno poprej naučili vam še neznane novo-slovenščine, kakor pa trdoglavi kmet nemščine? Ali ne? Menda že ne, ker od kmeta to tirjate, česar si sami ne upate! Potem pa tudi ne tirjajte, da bi se kmet ne smel slovenščine učiti in to novo-slovenščine, kakor se vaši otroci po šolah učé novodôbne nemščine, ktera menda vašim hribovcem, ki niso nikdar nobene knjige v roke dobili in nobene šole od znotraj videli, tudi ne teče tako gladko, kakor bi „oče naš“ molili. Ali mislite da? Ne verujemo vam, ker svet od praktične strani in iz lastnih nazorov poznamo. Vaša klasična nemščina je neizobraženemu hribovcu ravno tako „unbekannte Grösse“, kakor vi to našim ljudem očitate. Kaj hočemo še le reči od vaše uradne nemščine? Če ne verujete, le dajte jim v roke katerega-koli nemškega klasika, ki vam sploh v roke pride, in prepričali se bode, da je res tako! Dajte jim najbolj nedolžen uradni odlok v roke, videli bote, koliko ga bode vaš nemški kmet razumel.

Kaj potem čenčate od naše novo-slovenščine? preden bode imela ta 20 do 25 tisoč tujih besed, kakor vaša nemščina, bode se še nekaj vode po Savi in Donavi v Črno morje izlilo.

Da so se slovenske koroške občine oglasile za nemške iztise državnega zakonika, je zopet le nemška pest vzrok. Večina občinskih tajnikov po Koroškem je nemška, ki morda slovenščino le za

silu lomi ali pa še ne. Kako le zamorete od takega tajnika zahtevati, da bi se na slovensko izdajo državnega zakonika naročil, če mu je že od rojstva zoprna? Župan se navadno ne briga za tajnikovo poslovanje mnogo več, kakor toliko, da podpiše, kar mu tajnik v podpis predloži. Ali je pač čuda, da potem tajnik v občini gospodari kakor mu drago?! Prav tako je z naročilom deželnega zakonika. Ker imate nemško uradovanje, imate tudi večinoma nemške tajnike; nemški tajnik in pa slovenska izdaja postav, naj že bodo tiste državne ali deželne, pa nista še nikdar bila prijatelja in tudi ne bodeta; potem ni čudno, če so se slovenske občine oglasile za nemško izdajo državnega zakonika in vaš dokaz je le hinavščina in zavijanje.

Kar se tiče slovenske izdaje uradnega organa c. kr. koroške kmetijske družbe, se pač ni čuditi, če se kmetje niso ogreli za-njo. Prvič so kmetje sploh premalo premožni, da bi si drage strokovnjaške liste naročevali, drugič tudi še premalo izobraženi, da bi razumeli korist, ktera se jim iz takih strokovnih listov ponuja. Toda kar še ni pa bo! Kar se leta 1871 in 1874 ni obneslo, posrečilo se bo v deseteri meri leta 1891 in 1894 in če tedaj ne, pozneje! Narod naš na Korotanu je probujen, za vse drugo skrbel bo Bog in sreča junška, ter naša požrtvovalnost. (Med nami rečeno, bilo bi že tudi sedaj boljše, naj bi bila požrtvovalnost koroških narodnjakov svetnega in duhovskega stanú, kar se tiče delavnosti, podpiranje slovenskega časnikarstva itd. malo več.)

Naravnost neumno jo vaše sklicavanje na dôbo dvajsetih let nazaj, kedar ste imeli še grofa Hohenwarta za cesarskega namestnika, češ, da se je on sam izrazil, da o kaki vpeljavi slovenščine v šole in urade med slovenskimi Korošci niti misliti ni. Dragi moji, to je bilo takrat, ko slovenski Korošci še niso vedeli, kaj in kako, ko jim še ni bilo znano, kako da ste jih vi po tihem že skoraj ob vse narodne pravice spravili, za ktere ste jim nemško večno izveličanje obetali. Tedaj ni še bilo slovenskih časnikov, ki bi ljudstvo oproščevali duševnih okov, v ktere ste ga vkovali povsod, kjer ste prišli ž njim

v dotiko; tedaj še ni bilo listov, ki bi bili dohajali v marsikako koč in tudi kmeta podučevali, ali je toraj čuda, če kmet na Koroškem tedaj ni vedel, kaj da dela? In s tisto nezadovoljnostjo hočete se okoristiti danes čez dvajset let, ko je duh slovenski tudi že v najbornejo koč vsaj nekoliko šinil; Za tisto, kar je sploh kedaj bilo, še žid nič ne dá, ne čudimo se ne, da vam tako ugajajo časi, a čudimo se, da jih hočete dandanes za dokaze potrebe nemščine razglasiti. Je li to neumnost ali zvijača? Najbrž oboje.

Da je grof Hohenwart potem v nemškem duhu sporočilo napravil, razume se samo po sebi deloma že iz ravnokar rečenega, deloma tudi iz tega, ker je grof Hohenwart sam nemškega rodú, če tudi je pri vsem tem kolikor toliko Slovincem pravičen. Tisto sporočilo toraj, dandanes nima za današnji rod nobene veljave več, ker mu sploh manjka prave podlage — samozvesti narodove.

Ker smo dokazali, da je napačna podlaga iz leta 1867, kedar so se namreč koroški Slovenci izrekli za take šole, v katerih bi se radi nemščine učili, nam ne bo treba nadrobnega dokaza, da je tudi vse pozneje napačno, kar se je na tisti napačni podlagi ustanovilo in to so pa ravno utrakvistične šole po slovenskem Korotanu. Umé se pa samo po sebi, da slovenski kmet je zahteval šole s slovenskim učnim jezikom, katerega razume. Apostelskih časov ni več, že zdavnej ne več, ko so poslušalci propovedovajoče aposteljne vsak v svojem jeziku slišali govoriti in so jih razumeli! Dandanes moramo z ljudmi tako govoriti, kakor sami govoré, če hočemo, da nas bodo razumeli. Da se je koroški c. kr. deželni šolski svét za take šole odločil, no to ni nič čudnega; pač pa bi bilo čudo, nepopisljivo čudo, če bi se bil odločil za drugačne, za slovenske.

Dotična določba, na podlagi ktere so se po Koroškem nemško-slovenske šole ustanovile, pravi, da naj se prvi poduk v utrakvističnih šolah vrši v slovenščini, ob enem naj se pa z nemščino že v prvem letu pričné. Le v čisto slovenskih občinah mora se nemščina najkasneje v drugem letu podučevati pričeti. Takó določba. Kako da se to v dejanji

LISTEK.

Boj za obstanek.

(Konec.)

Videla sva, kako neizrečeno je človeštvo napredovalo v obrtniji, trgovini in prometu. Človek je zdaj na vrhuncu, vse naravne moči ne morejo pomagati. Da bi le ne bilo takih ljudi, ki v enomer trdijo, da se vse to, kar bi moralo biti po naravi človeku v blagoslov, po boji za obstanek spreminja v prokletstvo!

Preglejva še nekatere druge dobrote.

Na Dolenjskem kupujejo „usmiljeni“ ljudje (tudi jaz nekaj taci poznám) revežem živino. Ta reč se vrši tako-le: K usmiljenemu človeku pride revež s prošnjo, da naj mu preskrbi kaj živine, volička ali kravico. Ako se bogatin zanese, da bo revež za živino dobro skrbel, je kmalo prošnja uslišana. Na prvem sejmu kupi bogatin za 50 gold. par juncev ali telic, ter jih izroči revežu. Čez dve leti ali pa še prej se živina žene na sejm in se prodá za 150 gold. Pol priredka spravi usmiljeni človek, pol pa

revež. Revež je že zdavnej napravil račun, koliko bo od priredka obrnil za davke, koliko za obresti in koliko za hišne potrebe, mislil je, da mu bo par goldinarjev še ostalo za izvanredne opravke. Ali račun rad vnese, s 50 gold. se še navadni stroški ne dajo poravnati. Revež bi bil res revež, ko bi se ga usmiljeni človek ne usmilil. Le-ta mu dá kaci 5 gold. ter mu pravi, vračevati ti ne bo treba, le ob novini mi boš dal dve vedri vina ali pa kaj drugega tacega. Usmiljeni človek mu tudi živino zopet preskrbi in čez dve leti je isti prizor. Ali ni tedaj dobrota, da poseduje usmiljeni človek na obresti po 50 do 100%, ker drugač bi revež še živine ne imel!?

V državnem zboru je prošli mesec mógočno govoril Dunajski poslanec Vrabec. Ko je ta mož letos kandidiral, so ga Dunajčanje sicer zvali „Kandidat mit dem unaussprechlichen Namen“, a izvolili so ga le. Gospod vrednik, midva sva drugačna kakor Dunajčanje, midva lahko izgovarjava „vrabec“ ali njegovega čivkanja nič kaj rada ne poslušava. Dunajčanje pa vrabca niso mogli izgovarjati, poslušali so ga pa vendar radi pri volilnih shodih. Ta Vrabec se je potegoval v državnem zboru, da bi mali obrt-

niki zopet dobili pravico ob nedeljah delati. Rekel je med drugim: „Mali obrtniki so resnično v tacem položaji, da bi še ponoči radi delali, ko bi le delo imeli“; in „Isti delajo prav radi ob nedeljah, če imajo le delo“. Ravno to pesen je čivkal tudi nek slovenski vrabec v nekem slovenskem dnevniku. Ali bi ne bila to velika dobrota, da bi si smeli ljudje ob nedeljah kruh služiti?

V nekterih krajih imajo tovarničarji raje ženske kot moške, ker ženske ceneje delajo in so menda tudi bolj ubogljive. Kaj ne, da je lep prizor: ženska od jutra do večera v tovarni, mož pa domá pri kuhalnici in zibelji! Ali ni ženska emancipacija velika dobrota? Ali ni fabrikant dobrotljiv, da vzame žensko v delo in jej s tem dá priložnost živiti celo družino?

Manjka le še ene dobrote. Kedar bodo ljudje splošno začeli za lakoto mreti in bodo sosedje govorili: „Lakota je pa vendar velika dobrota, ker reši uboge trpine daljnega trpljenja“, potem bo pa vseh dobrot konec.

Vsake reči je enkrat konec in s tem je tudi konec mojih pisem. Morebiti Vam bo drugo leto zopet kaj pisal Vaš

S—n.

izvršuje, pokazala je sedanost. Kakošen je namreč ta prvi začetek v slovenskem poduku? Koliko časa traja, da se otroci s slovensko-nemškim abecednikom pečajo, druge slovenske knjige menda še ne poznajo ne. Da to ni nič, in iz tega nič biti ne more, je zopet jasno kot beli dan. Otrok se v takih šolah, kakor smo že rekli, ne nauči ne jednega in ne drugega jezika, da bi bilo le količjak vredno. Dober je, če se nauči brati in pisati, da bi pa razumel to, kar bere, o tem niti govora ni! Kaj mu toraj taka učnost pomaga? Vse kaj drugega je, v kakem jeziku brati ali pa jezik govoriti! Brati se kmet nauči tudi latinsko mašo, razumel je pa ne bo svoj živ dan, naj mu beseda za besedo še tako gladko teče pri berilu, n. pr. služabniki pri sv. maši.

Saj ste to sami na Koroškem doživeli z ono deklico, ki je vpričo c. kr. deželnega šolskega nadzornika dr. Gobanca prav gladko prebrala iz nemške knjižice odstavek in poprašana, kaj je brala, rekla: „Nisem zastopila!“ Kaj hočete več! Da je bila deklica nedolgo poprej v drugem kraju v šoli, kjer se menda nemščina ni cel dan, temveč le poldnevno podučevala, kakor vi trdite, ni drugega nego puhel izgovor, ki popolnoma našo trditev potrjuje, da utrakvistične šole niso vredne počenega groša. Kaj pomaga človeku, če bi še tako gladko francosčino in angleščino bral, ako je pa nobene besedice ne razume? Vidite, take vspehe dosegli ste vi med slovenskimi Korošci s svojim utrakvističnim podukom.

Prav tako pokazalo se je v Porečju pri izpraševanju krščanskega nauka. Otroci so v slovenščini molitvice dobro znali, v nemščini se pa niti geniti niso mogli. In Vi? Vi zaradi tega na katehete krivdo zvrčate, češ, da si niso zadosti prizadevali, sicer bi jih bili že tudi nemški moliti naučili. Na tej podlagi, iz tega vzroka odrekate jim tudi učiteljsko sposobnost. Mar li vas ni sram tega sumničenja, takega obrekovanja? Po naših mislih mora človek pred vsem razumeti kar moli, kajti kako bi sicer vedel, kaj dela, kaj prosi, sploh kaj moli. Katehete imajo toraj prav, ko se zvesto držijo načela, da otrok mora razumeti, kar moli. To se pa doseže pri slovenskih otrocih le s podukom v slovenščini.

Ravno nam pride na spomin neka smešnica, ki je bila pa resnična, ker brat dotičnega kateheta nam jo je sam pripovedoval. Bilo je že pred mnogo leti, ko je bilo še zapovedano, da so morali učitelji z otroci krščanski nauk ponavljati. Nek učitelj bi se bil rad malo skazal vpričo kateheta, ter je učence hvalil, da dobro znajo in prosil, naj jih smé tudi on spraševati. Blagovoljno mu katehet to dovoli. Ponosno toraj prvega šolarčka praša: „Wer hat dich erschaffen?“ (Kdo te je stvaril)? Šolarček le molči. Učitelj mu pomaga, ga domišluje na to in uno, prašanje spominja, a odgovora le ne dobí, toraj reče: „No, so sogs: Gott — Gott Vater!“ „Na — mi nit, sondern den du.“ (Ne, mene ne, ampak tega le), se odreže fantek. Prigodilo se je bilo namreč, da je dotični šolarček malo bil zamudil ter prišel ravno med predšolsko molitvijo. Da bi ne bil nepokoja delal, je kar skrajnega šolarčka malo odrinil ter se na njegovo mesto vstopil — vsedel. V raztresenosti učitelj, ki je prejšnji dan prašanja otrokom razdelil, to prezré in — od tod tak odgovor.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 9. novembra.

Notranje dežele.

Kar so Slovani in konservativni Nemci že dolgo pričakovali, se je zgodilo. Naučni minister *baron Conrad* se je tej časti odpovedal, umaknivši se z ministerskega stola, na katerem je nekako pet let sedel, mlajši, da v resnici prav mladi moči, c. kr. dvornemu svetniku dr. Gautschu vitezu Frankenthurn. Novi minister je še le 34 let star, sin c. kr. uradnika in je bil leta 1873 promoviran za doktorja prava. Prvo leto služboval je pri c. kr. finančni prokuraturi, takoj na to so ga pa postavili v naučno ministerstvo, ker se je mož pomikal od stopinje do stopinje pod ministrom Stremajerjem in nekaj časa tudi pod Conradom tako hitro, da je v desetih letih dosegel sijajno dostojanstvo c. kr. dvornega svetnika. To je že nekaj posebnega in mora mož ali izredno nadarjen biti, ali pa izredne pokrovitelje imeti, da je tako hitel od stopinje do stopinje in v desetih letih tjekaj prišel, kamor pridni in najbolj nadarjeni uradniki že v poznih letih proti koncu druge polovice svojega življenja dospejo in še ti so jako redki. Kar se tiče politične barve novega naučnega ministra, se o njem še nič ne vé in je v tej zadevi popolnoma novinec ker bil je mož do sedaj, kakor časniki o njem trdijo, nad strankami. Tudi o verskem stališču njegovem se ne more še nič gotovega reči. Sploh bode še le bodočnost učila in povedala, kakošen mož da bo dr. Gautsch vitez Frankenthurn kot minister. V nekem nemškem časniku beremo že danes, da je zaradi tega poklican na ministerski stolec, da bode šolsko polje umaknil političnim preprirom, ki so se pod Stremajerjem in Conradom nanj zanesli. Kaj to pomeni, vemo; kako bode pa novi minister to izvršil, to pa bomo še le pozneje videli.

Dopolnilne volitve imajo na *Českem* za ondašnji deželni zbor v Pragi, Pisku, Jičnu in Novem Bydžovu ter trgovinska zbornica Budějoviška. Kandidatje narodne stranke so: v Pragi Rih. Jahn, tovarnar in inženir; v Pisku Makso Hajek, trgovec in državni poslanec, v Jičnu in Novem Bydžovu Josip Bromovsky, tovarnar in državni poslanec. Volitve bodo 11. t. m.

Poleg zgoraj naštetih dopolnilnih volitev *Čehe* skoraj ravno tako, če še bolj ne, zanima nova povprečna železnica, ki se bo konec tega meseca v delo dala. Je to češko-moravska transversalka in Čehi odločno zahtevajo, da se bodo v prvi vrsti domačini v delo jemali, naj že bodo potem češkega ali nemškega rodú, kajti železnica bo največ po českih tleh speljana. Gledé inženirjev in uradnikov zahtevajo odločno, da se bodo le taki v službo jemali, ki so popolnoma zmožni češkega jezika. Prav je tako. Kaj pa pri nas? Ali se je pri oddaji dela železnice Hrpelje-Trst tudi na to gledalo, da se je v prvi vrsti domačinom zaslužek dal? Ta železnica bo tudi skozi in skozi po slovenski zemlji speljana in tudi tukaj bi se moralo najpoprej na domačine gledati, potem še le, kar bi dela ostajalo, naj se tisto dá tujcem, če domačinov ne bo. Kar se pa uradnikov tiče, bodo prej ko ne le Nemci prišli, ki se z delavci ne bodo mogli sporazumljevati.

60 odstotkov enoletnih prostovoljcev je padlo zaradi nemškega jezika pri spraševanju, tako je trdil poslanec Knotz v svojem zloglasnem govoru dne 19. oktobra, in s tem hotel dokazati, kako se zamenja nemški jezik. — Vojni minister je v *budgetnem odseku* avstrijske delegacije to stvar pojasnil. Na Českem je pri poskušnjah enoletnih prostovoljcev na cedilu ostalo le 58, to bi bilo n. pr. 30 odstotkov. Izmed teh 58 jih je znalo nemški jezik do dobrega 34, zadostno pa 18, a le 6 jih je bilo slabo podkovanih v nemščini, recimo toraj, da so v vseh drugih predmetih izvrstni bili

— tako jih je odvzelenih bilo zaradi jezika samo 6. Iz teh 6 je nekdo napravil, privedši 0 = 60, a Knotz je pa naravnost rekel 60 odstotkov, a dejansko so bili le 3 odstotki padlih. No, taka so avtentična poročila, iz katerih zajemajo nasprotniki vlade, tako zvani izvirni Nemci, svoja poročila. — Vojni minister je tudi rekel, da se pri vojakih premalo ozirajo na drug deželni jezik. Ta izrek je dvoumen, zato ga vsaka stranka po svoje tolmači. Čehi in Poljaki so se že oglasili, rekoč: pri nas se povsod na srednjih šolah uči nemščina; tudi Slovenci bi lahko rekli, nemščina se ne uči le po srednjih šolah, marveč tudi po večrazrednih ljudskih šolah, ta izrek ne more obrnjen biti na Slovence itd. Vprašamo, kateri je pa drugi deželni jezik na Českem, na Koroškem, na Gorenjem Štajarskem? Ali se Nemci radi naučé drugega deželnega jezika? Nemci so sicer brž pripravljeni, rekoč: nemščina naj bode povsod, tudi po ljudskih šolah uči jezik, no, kaj takega se lože izreče kakor izpelje, ne ostane ničesa drugega, nego da se držimo pravila: Enaka bremena, enake pravice, kar je Nemcem ljubo, to naj tudi privošijo drugim narodnostim, in potem bode konec vsemu prepiru.

Kako težko je na Balkanu vstreči raznim narodom, nam kaže *spomenica Albancev* (Arnavtov), ki si želé avstrijskega pokroviteljstva. No, mislimo, da so že Krivoščani Avstriji dali dosti opraviti, bržkone ne želí gorskih rodov jemati pod svoje pokroviteljstvo tam, kjer si vsaka gora želí posebnih postav, vsak rod svoje uprave.

Bosanski pravoslavni eksmetropolit, Sava Kosanović, potuje v Carigrad in se je na potu tjekaj v Budapeštu oglasil, kjer so ga Srbi z navdušenjem sprejeli. Na njihov pozdrav odgovoril je Kosanović nekaj, iz česar se vidi, kako da mu je žal za korak, ki ga je pripravil ob metropolo. Kakor znano, vložil je Kosanović menda iz trmoglavosti ali pa iz častihlepnosti svojo odpoved, nadja se, da je vlada ne bo sprejela. Mož je računil brez krčmarja. Sedaj, ko žanje, kar je sejal, ter odstavljen, ker je sam hotel, pa toži: „Moj padec me je pri srei zabolél. Še bolj pa me boli, da moram zapustiti drago mi Bosno. Bog mi je priča, da sem imel vedno pred očmi koristi grško-pravoslavne cerkve in Bog vé, da sem vedno pošteno in značajno postopal. Če bi bil pa drugače postopati hotel, kakor sem v resnici, bi bil pa še danes bosanski metropolit.“ Te besede so Srbi z „živio“-klici sprejeli. Kosanović je pač čuden patron. Saj ga ni nihče gonil! Kaj pa je brskal po žarjavi, da si je pri tem prste opekél.

Vnanje države.

Baron Graeve, prusko-poljski poslanec v nemškem državnem zboru, ki je bil nedavno na potovanju tudi v Ljubljani, izrekel se je sledeče o *nesrečnih izgnancih*: „Res je, da jih Prusija izganja zaradi tega, ker so katoliki in Slovani. Vendar pa niso bili državi nevarni in nam Slovanom ne koristni, ker kakor tuji podaniki niso imeli volilne pravice ter so imeli v našem političnem življenju enako ulogo in prav tak pomen, kakor suha veja na drevesu. Bili so večinom delavci in rokodelci. Grdo in nečloveško pa je tako izganjanje, ker mnogim izgnancem ni toliko časa ostalo, in se ga jim tudi dovolilo ni, da bi bili svoje reči v red spravili in kar so imeli, poprodali. Jaz sem predsednik podpornega društva za tiste nesrečnike in sem imel priložnosti zadosti opazovati veliko siromaštvo in revščino, v katero so ubogi izgnanci brez lastnega zadolženja takoj zašli. Nemčija se zaradi te določbe ne bo mogla nikdar opravičiti in pa škodo bo imela. Delavci so bili do sedaj pri nas namreč jako po cení, kar je bilo izvestno na korist ondašnjim posestnikom. Ker so sedaj skoraj vse izgnali, bo jela za delavce trda hoditi in drago jih bodo morali plačevati, in še veseli bodo morali biti, če jih bodo dobili, kolikor bi jih potrebovali. Mi se bomo za izgnance potegnili v državnem zboru in se nadjamo, da nas bodo podpirali centrum, naprednjaki, nekaj

Zadnji samotar.

Izviran zgodovinski roman.

(Spisal Podvigenjski.)

(Dalje.)

A tudi duševne zmožnosti so se v njem slabo gojile; pokazal je sicer že od začetka dober spomin, toda pri tem je bil preraztresen za vstrajno mišljenje; zatoraj bi bili morali gojitelji pred vsem paziti na to, da bi ga navedli k resnemu temeljitemu mišljenju, ki je prva in nepogojna podlaga trdnemu značaju; v to, se vé, da zahtevala je odgojilna previdnost razvijajočemu mladeniču malo reči, a teh jasno in temeljito, dovažati, da bi bil imel časa, vse kar z duhom vsprejme, polagoma in premišljeno prebaviti; le tako bi se v njem počasi zatajila naravna površenost in lahkomiselnost. Toda ta najvažnša točka v odgoji prezrla se je popolnoma; obsuli so mladega cesarjeviča z ogromnimi knjigami, ktere je, kakor nam pričuje Mailáth, strašno že samo v roke vzeti, tem, se vé, da mladi Jožef ni mogel biti kos, mučil se je le ž njimi, a nikdar se

ničesa dobro navadil. In kako bi bil to tudi zamogel, ko se je moral n. pr. avstrijsko zgodovino učiti iz dela obsegajočega petnajst folijantov? Ta kratkovidnost ali brezskrbnost se je strašno maščevala nad Jožefom; a tudi, še bolj nad Avstrijo; ker je namreč Jožef vse le plitvo poznal, ni nikdar okusil sladkega sadú temeljite vednosti, se tudi zanj ni mogel navduševati, še manj ljubiti jo; zatoraj pa najdemo ravno za njegove dōbo vednosti vkljenjene v poniževalne spone državnega absolutizma, ki vse, kar je najsvetejšega in višega, le sebi v korist obrača; to materialno koristolovje prizná in goji le one véde, ki se neposredno nanašajo na praktično življenje, na časen, materialen dobiček, a prezira filozofijo, bogoslovje in vse druge transcendentalne stroke, ktere se umaknejo birokratičnemu številjenju in merjenju. V tem absolutističnem jarmu životarila je znanost in umetnost v Avstriji za Jožefa in njegovih naslednikov, dokler ni še le v novejšem času otrsela se ga.

A taki površni odgoji, tako plitvi izobraženosti se ima tudi pripisati, da najdemo o Jožefu in nje-

govem delovanju tako malo ali nič doslednosti; ker ni sam ničesa temeljito do dobra razumel, dal se je vplivati od vsakega, ki se je znal vriniti v njegov bližnji krog; ta slepa zavisnosti ga je zapelala v brezštevilna nasprotja in nakopala mu nevšečnosti, katerih bi se bil temeljito izobražen, resno misleč vladar že pred zavedel in se jih vkretno izognil. Tako nahajamo pri Jožefu pravo krščansko prepričanje, ga vidimo sovražnika skrivnih bratov in njihovih ponočnih skupščin, ga vidimo celo življenje truditi se, kako bi vtrdil cesarsko oblast in zagotovil državi stalnost nasproti težnjam zapadnih radikalcev in vendar so skrivni bratje raznih barv njegovi prvi svetovalci, najhujši radikaleci upravljajo najodličnejše posle v državi, sploh uporablja v dosego svojih namenov sredstva, ki vničijo ravno nasprotno od tega, kar nameruje. Pač dobro so vedeli oni, katerim se je bil slepo vdal, kam pelje Voltairejeva filozofija; peklenska druhal je jasno in v polni svesti vedno pred očmi imela smoter v ktere ga dosego izbrala si je bila Jožefovo vlado: Avstrijo ponižati in počasi vničiti. Da, to mogočno

narodno-liberalcev in pa socialdemokratije. Čudo pa je, da se Avstrija tako malo za te reveže nasproti Nemčiji briga.

Francoski katoliki se hočejo v novi zbornici posebno potegovati: 1. Cerkev naj bode popolno prosta, kar se tiče nje služabnikov, katoliško bogočastje naj varuje država, duhovniki naj se oproste vojaške službe, naj se osnujejo verski pomožni zavodi po deželi, po vojašnicah in bolnišnicah, cerkvene družbe naj se svobodno snujejo in konkordat naj se pošteno izvršuje. 2. Kar se tiče družine: Ali naj bode popolnoma učna svoboda ali vsaj povrat do postav l. 1850 in 1875, verski poduk po javnih šolah in odprava postave 28. marca 1881; zakon naj se spoštuje in naj je neločljiv, naj se odpravi postava zaradi ločitve zakona; „code civil“ naj se zaradi tega pregleda in popravi. 3. Kar se tiče ljudstva: nedeljski počitek, prepoved ponočnega dela za žene, po malem naj se odpravi otročje in žensko delo po tovarnah, varstvene postave zoper poškodovanje, bolezen, nezadovoljeno pomanjkanje in preskrbovanje na starost. Da se ta program doseže, naj se osnuje trdna „katoliška unija“ v parlamentu in po vsi deželi, podpis za to naj se povsod nabirajo. Vsa osnova naj ima središče v parlamentu, kakor je n. pr. na Nemškem i. dr., a ni treba, da bi se ločili zato od drugih strank ali delali razkol med njimi.

Francoski ministri so se že naveličali ali kali, kajti telegram sporoča, da so ponudili predsedniku republike svojo odpoved, ktere pa Grevi ni hotel sprejeti, ker se mu zdi, da je sedanji kabinet v soglasji z izidom poslednjih volitev. Ministri so se kmalo dali potolažiti in so sklenili ostati in kamoram predstaviti se.

Izvirni dopisi.

Iz Trebnja, 7. novembra. (Povodenj, nesreča in samomor.) Kakor v drugih krajih, tako tudi pri nas še vedno dežuje. Temenica je narastla v prvih dneh tega tedna tako, da tolike stari ljudje ne pomnijo, vsa dolina je bila preplavljena in razun gosp. Klemenčičevega mлина na Kamnem potoku bili so vsi mlini več ali manj v vodi in še sedaj nekteri ne morejo mleti. Pri mostu v Ponikvah je voda čez cesto tekla, kar se baje že več let ni prepetilo; od Cicmanove žage pa je odnesla mnogo lesa, kterege so več dni lovili in pobirali po vodi. Za setev ta moča gotovo ne bo prida, zlasti če zapade sneg na to mokroto, gotovo bode vse poginilo.

V četrtek zvečer peljal se je Zorčev hlapec iz Novega mesta proti domu, med potjo se je bil gotovo nekoliko preveč pri moštu zamudil, ter je vsled tega skoraj gotovo zadremal na vozu. V Starem trgu stal je voz na cesti, in ker je bila tema, kakor v rogu, zadel je konj z vozom v onega, kar je povzročilo, da je hlapec tako nesrečno znak z voza padel, da je vsled tega danes zjutraj ob 9. uri umrl. Pobil se je bil jako močno na glavi; gotovo se je v njem tudi kaj vtrgati moralo, ker je kri iz njega bruhnila.

Nocojsno noč se je vstrelil trgovski pomočnik H. S. Vzrok je neznan. Ponoči našli so ga mrtvega, ležečega poleg svoje postelje s sproženim samokresom v roki. Sosedje so sicer slišali pok, ali ker je bil po noči hud vihar, mislilo se je, da je kdo kake duri tako močno zaprl. Ranikemu je baje med tednom tekla večkrat kri iz nosa, in po dnevi tistega večera je tožil, da ga glava boli;

Avstrijo, zaščitnico katoliške vere, zaslonbo svete cerkve in gojiteljico vseh konservativnih elementov, posebno odkar se je Francija in Nemčija jela vklanjati brezbožnemu socializmu, to Avstrijo jim je bilo vgonobiti.

Jožef tega skrivnega rovanja dolgo časa ni zasledil, posebno največ zato ne, ker so mu njegovi svétniki pridno kadilo zažigali, nasproti pa svoje namene skrivali, da omamljen od tolikega slavljenja in kadila ni videl pri svoji najboljši volji kam veslá. Še le malo časa pred smrtjo je spletke spregledal, a videl tudi žalostne posledice. Plemstvo ušibljeno, moralčno in fizično, malo da ne vničeno, kmeta preobloženega z davki, vojsko strto, provincije v puntu, narode nezadovoljne in z vlado razprte, Avstrijo na robu smrtnega propada: tedaj še le podvizal je preklicovati, kar je bil pred vpeljal; tedaj ga vidimo, kako na smrtni postelji zagotavlja, da je imel vedno čist blag namen, a nesreča da ni dala dozoreti sadu tolikega truda. In vse to mu radi verjamemo cesarju Jožefu in ga milujemo, da je imel take svetovalce.

Vsake konservativne monarhije prva zaslonba

mogoče toraj, da bi se mu bila v noči pamet zmedla!

Iz Mariborske okolice, 7. novembra. (Voda in mošt.) Pri nas nam sicer voda ne more toliko škodovati, kakor čitamo, da po drugih nižjih krajih škoduje, vendar je tudi že nam nadležna, kajti vsi jarki so je polni in zemlja je tako napojena, da že komaj noge iz nje pipljemo, voziti pa skoro celó več ne moremo. Od vseh Svetnikov sem namreč noč in dan deži ali vsaj prši, in še danes je tako zavlečeno, da niti bližnjega Pohorja ne vidimo. Kmete to vreme jako zadržuje v njihovih jesenskih opravkih, ker marsikaj le težko s polja in s hoste spravijo, mošta pa tudi ne morejo voziti, da bi si kaj zaslužili, ker niti praznega voza skoro ni mogoče po klancih peljati. Pred dežjem so posestniki vinogradov nekaj mošta poprodali in odpeljali, drugi pa še čaka kupcev in voznikov, da ga odpeljejo.

Kakor sem bil že v enem prejšnjih dopisov omenil, so z robo vsi zadovoljni in ima tudi lepó ceno, ko bi ga le več bilo. Sliši se govoriti, da se štrtinjak prodaja pri sv. Petru pri Mariboru po 90 gld., v Kamnici po 100 gld. in v Pekrah celó po 140 gld.

Po večerih, zlasti ob praznikih in nedeljah se zdaj bolj pogostoma sliši petje, pa tudi o prepirih in pretepih je več slišati, kar je brez dvombe moči novega moštu pripisovati. Prepiri in pretepi se vrše, kakor povsod, med odrasčenimi fanti, v mestu pa večidel med delavci in tudi med vojaki, ki se napijejo, potem pa sprejo in stepejo. Dobro, da zdaj ne zboruje državni zbor, sicer bi bržčas spet kateri nemški poslanec ondi trdil, da je že tudi v Mariboru med vojaščno narodni prepir zatrošen, dasiravno to ni res; kajti taki prepiri po krémah so navadno le dokaz preobilnega pitja, dostikrat tudi izjava ljubosumnosti in se ne nabajajo samo v krajih z mešanimi prebivalci, ampak med samimi Nemci ravno tako, kakor med samimi Slovenci. To vidimo že iz tega, da čim močnejši je mošt, temveč je takih prepirov.

Domače novice.

(„Tombola“ v katoliški družbi) včeraj 8. t. m. je bila dobro obiskovana. Predsednik visokočast. g. prošt dr. Anton Jarc je pozdravil zbrane, ter govoril o kapeli v „Marijanišči“, o dobrotnikih, ki so radodarno k temu pripomogli, o potrebah ki še preostajajo potem, ko je že kapela po vnanjem zgotovljena. — Zidanje stane nad 8000 gl., nekaj več, kakor se je od začetka mislilo, ker je skoraj pri vsakem zidanju tako, ker se navadno to ali ono ne prišteva. Kapela bode, ako ne bode posebnih zadržkov, blagoslovljena 19. t. m. Radodarnost Ljubljane, a vse kranjske dežele se je tudi tukaj sijajno pokazala, mnogi so darovali po sto pa tudi po več sto goldinarjev, in osebe, katerim je na tem, da se sveto opravilo tudi po vnanje dostojno opravlja, so darovale svoj kinč za svete posode, da tako čast skažejo Jezusu v presv. zakramentu. Veliko se je že storilo, pa, kakor se razume, toliko, kar se potrebuje, še ni skupaj. — Dohodkov v prid kapeli pri „tomboli“ je bilo 71 gl. 60 kr., a čistega dohodka je 58 gl., ker je bila večina dobitkov darovana. —

in pomoč bilo je vedno plemstvo. Tudi tega niso filozofi prezrli. Plemstvo izneveriti starim izročilom, s postavno vlado je spreti, ubožiti je in spodriniti, bila je skritim rovarjem povsod najprva skrb. A plemstvo se je posebno v Avstriji trdno držalo cesarskega dvora, tod iskalo posla in časti. Temu plemstvu so tudi v Avstriji zanjke nastavili. Skušali so je z ene strani odtegniti gospodarstvu in delu, s puhlo literaturo francosko gojiti je, navdušiti za nepraktične vzore ali bolje, za fraze; odvaditi trudu in vlenobiti je, da bi tako zapravljaló imetje in zakopalo se v dolgove; a z druge strani skušalo se je ljudstvo razdvajati s plemenitaši, pritiskalo se je na cesarja, da je dal mnogo postav velikim posestnikom in plemstvu prepogubnih, a ob enem veliko kupčijo in obrtnijo čez mero povspeševalnih. Kljub temu je bilo plemstvo za reforme cesarjeve navdušeno in pomožno, ploskalo mu je hvalo v tem, ko so se pod njim tla vdiralá tako, da se ne moremo nikdar načuditi, kako je takrat vse slepo drvilo v neizogiben propad.

(Dalje prih.)

Naj bode deško sirotišče „Marianum“ in ravno dodelana kapela vsem dobrotnikom toplo priporočena! Bog blagoslovi dari in daritelje!

(Govori v katoliški družbi) se začnejo prihodnjo sredo, na sv. Martina dan, kakor običajno ob 7. uri zvečer v dr. Ahačičevi hiši, Stari trg. št. 13.

(Sinočni Sokolski večer) je bil jako krasen in svojega denarja vreden. Dve sobi bili ste do poslednjega prostora napolnjeni slovenskega občinstva, ktero se je vse skozi prav iz srea zabavalo. Pozdravil je zbrane „Sokole“ in druge navzoče „Sokolov“ starosta g. Valentinčič omenjajoč radost, ki jo občuti on sam in izvestno z njim vsak, komur je „Sokol“ kaj pri sreči, da se je tolikanj občinstva zbralo na prvi „Sokolski“ večer, s katerim „Sokol“ pričinja drugo dōbo svojega letošnjega delovanja. Omenjal je g. starosta prve dōbe letošnje, v kateri je imel „Sokol“ v resnici več smole nego lepega vremena. Zadosti je bilo, da so se le „Sokolovi“ plakati na zid nalepili in že se je dež curkoma vtil. Da pa pri dežji izleti ne morejo biti niti prijetni niti mnogobrojni, to je čisto naravno in od te strani dala bi se tudi nekako opravičiti malomarnost, ki je letošnje društveno življenje kazila. Današnji večer pa nam je porok, pravi starosta dalje, da bode druga dōba „Sokolskega“ življenja zabavnejša, nego so bili njegovi letenski izleti. Izvrstno je bil sicer „Sokol“ sprejeman, kamor je prišel. Tako sprejet pa kakor v Loki, še nikjer, ob enem pa tudi tako moker še ne kmalo. Konečno zakliče starosta vsim presrčen „na zdravje“, na kar se mu je odzdravilo s krepkimi „živio“ in na zdar! Spored pričela je e. kr. vojaška godba pod osebnim vodstvom g. kapelnika Nemrave, in je kakor navadno posebno vrlo igrala. Več komadov morala ponavljati, tako se jim je ploskalo. Posebno krasen pa je bil veliki potpouri „Operettenschau“. Petje oskrboval je oddelek čitalniških pevcev in so nastopili „V tihi noči“ gg. Pribil, Štamcar, Valenta in Dečman, ki so zbrano občinstvo tako očarali s svojimi ubranimi glasovi, da jih je vse zamaknjeno poslušalo. Ploska konec pesni ni bilo konca ne kraja in so morali za nameček zapeti „Tam gdje stoji“, jako krasno otožno pesem. Pri „Prošnji“ so nastopili gg. Pribil, Štamcar, Valenta in Nolli in so zopet vse od kraja očarali s svojimi glasovi, katerih lepota je v naslednji „Tičiči gozdni“ svoj vrhunec dosegla. Posebno se je odlikoval g. Pribil v „Tičiči“ s svojim milodonečim in simpatičnim glasom; kdor ga je slišal v sinočni „Tičiči“, ga ne bo z lepo pozabil! Toda krivico bi delali, ko bi rekli, da ostali gospodje niso v prekrasnih akordih popolnoma dokazali svoje izurjenosti in nadarjenosti. Slava jim! V zabavnem berilu „Proximus tuus“ risal je „Sokolov“ tajnik v vezani besedi ledena srca človeškega rodu, in „Klepetca“, komičen prizor, so pa na oder spravili gg. Bonač, Jeršek in Perdan; mnogo je povzročil smeha, toda še več bi ga bil lahko, če bi bili igralci več časa imeli za učenje. To vam je bil v večjih potezah včeranj Sokolski večer, krepak in čvrst, kakor na vojsko idoč slovenski mladeneč. Nadjamo se, da jih bomo še več doživeli.

(Dnevni red javne seje Ljubljanskega mestnega odbora) v torek 10. dan novembra 1885 letu ob 6. uri zvečer v mestni dvorani. I. Naznanila prvosedstva. — II. Pravnega odseka poročilo o vdove Marije Jalenove vlogi gledé poprave ograje poleg njenega dvorišča na Resljevi cesti. — III. Klavničnega ravnatelja predlog, da je: 1. kaveijon za teleta zvišati s 50 krajcarjev na en forint; 2. uvesti in določiti klavnino za konje. — IV. Finančnega odseka poročilo o ponudbi družbe „Wiener Lombarden Escomptebank“ gledé izplačevanja izžrebanih sreček Ljubljanskega mestnega posojila. — V. Finančnega s stavbinskim združenega odseka poročilo o gradnji nove vojašnice. — VI. Stavbinskega odseka poročilo a) o oddaji gradnje obrežnega zidu na desnem bregu Ljubljanice pod Hradečkijevim mostom; b) o določilu stavbinske črte pri Filip Zupančičevi hiši na Rimski cesti. — VII. Šolskega odseka poročilo o poslednjih letnih računih tukajšnje e. kr. velike realke in mestnih ljudskih učilišč. — VIII. Mestnega odbornika Frana Potočnika samostalni predlog gledé razsvetljave ceste na Cesarjevič-Rudolfove železnice postajo. — IX. Mestnega odbornika Ivana Hribarja samostalni predlog: „mestni zbor naj sklène prošnji do e. kr. glavnega ravnateljstva državnih železnic in do glavnega ravnateljstva e. kr. priv. južne železnice, naj bi pri zvezi avstrijsko-nemških železničnih uprav storila potrebne korake, da bi se

tudi na Ljubljanski postaji izdajali kuponi za polvoljno sestavljiva okrožna potovanja". — X. Istega mestnega odbornika samostalni predlog: „naj se sklence prošnja do visoke c. kr. deželne vlade, da se ustanovi v Ljubljani šesta lekarna". — Tajna seja.

(Sporočilo) o klubu pisateljskega društva objavimo jutri.

(Tako zvane Stremayerjeve groše) nosil bo de, kakor čujemo, Miklavž ta teden po škofiji. Kdor se jih veseli, naj le dobro nastavi.

(„Zakaj morajo politični uradi po Slovenskem nemški uradovati"), to nam pové „Graška Tagespost", rekoč: Kje se bo de odraščeni Slovenec, nemščine zmožen, vadil v tem jeziku, ako se ta izpodrine iz vseh javnih uradov, zavodov itd. Tedaj uradi naj bodo vadnice v jeziku za Slovence. Ako ima kdo kakih dvakrat ali trikrat v svojem življenji opraviti po kancelijah, je to izvrstna vaja za nemščino, kaj ne da?!

(Imenitnega gosta) imela je včeraj Ljubljana na južnem kolodvoru. Pripeljal se je ob 10. uri 48 minut iz Pulja nadvojvoda Štefan, ktereja je spremljal njegov adjutant grof Chorinsky. Ob 11. uri 40 minut odpeljala sta se po c. kr. državni železnici v Arco na Tirolsko.

(Ljubljana) je skoraj za dober čevl upadla, kar je izvestno vsim po volji, ki na močvirju prebivajo in so blizu vode.

(Novomeški brambovski batalijon št. 24) dobil je novega zapovednika v osebi novoimenovanega polkovnika Spiridijona viteza Mitrovića, dosedaj zapovednika Zadarskega brambovskega batalijona št. 79. Mitrović bo ob enem poveljnik brambovskega polka št. 5.

(† Andraž Virk), župnik na Hajdini pri Ptuj, je umrl za vodenico in bil dne 7. novembra popoldne pokopan. Rajni je bil rojen Središčan in jako nadarjen in odločen duhovnik. R. I. P.

(Umrovljeni ravnatelj) c. kr. učiteljskega Mariborskega g. Elschnigg, postal je okrajni šolski nadzornik za okraja Feldbach, Bernik, Fürstenfeld, Weiz, Kirchbach in Gleisdorf.

(Razpisana) je služba c. kr. vodje zemljiških knjig pri okrajni sodnji v Ormoži na Štajarskem do 3. decembra.

(Premije po 40 in 60 gold.) dobili bodo tisti kraševci po Primorji, ki bodo po pol orala ali po celi oral kamenite zemlje v pašnike zboljšali. Časa za to delo imajo dve leti. Denar je v rokah kmetijske družbe v Trstu.

(Iz Bosne) povrnilo se je 120 mož Mariborskega pešpolka, čegar 1. batalijon je ondi v Travniku za posadko. Toraj vendar ne bodo vsi še dalje dol ostali, ki so doslužili.

(Doktor prava) postal je 7. t. m. c. k. avskultant g. Ivan Presker v službi pri c. kr. okrožni sodnji v Celji.

(Volkovi) prikazali so se v Postojnskem okraju. Raztrgali so 40 ovac in 1 konja.

(Kónj) je šlo preko Trsta že 1000 na Turško; pojde jih pa še 1500. Kupujejo jih na Ogerskem in ker si jih ne upajo po Donavi tje kaj spraviti zaradi Srbov in Bolgarov, vkrcavajo jih v Trstu.

(Razpisana) je služba kateheta na državni nemški ljudski šoli v Trstu.

(Pri glavnem carinskem uradu) v Trstu razpisanih je več praznih oficijalskih in asistentov mest. Prošnje do 26. t. m. na c. kr. finančno ravnateljstvo v Trstu.

(Tržaška pitna voda) je vsa polna tistih mikrobobov, ki se v nji nahajajo tedaj, kedar razsaja v tistem kraju epidemični legar. Trst vodo dobiva izpod Nabrežine, ne daleč od Devina, in ga je mnogo lepih novcev veljala naprava. Opozoril je na to nezdravo vodo Tržačane njihov novi mestni fizikus dr. Giaksa, in se njegova trditev popolnoma vjema z boleznijo, ki je sedaj po Trstu razširjena. Za legarjem boleha ondi vedno več ljudi. V enem samem tednu, od 25. do 31. oktobra, zbolelo je za to strašno boleznijo 119 oseb. Legar pa ni osamljen. Tudi kozé in difteritika tu in tam potrkate na vrata.

(„Jurjev koledar") izšel je ravnokar v Trstu jako zanimiv in kratkočasen. Dobiva se v Trstu pri vredniku „Jurja s pušo", g. Ivanu Dolinarju, ako se ne motimo po 50 kr. Prinesel je mnogo vrlo zabavnega in dobro osoljenega gradiva in bo izvestno povsod dobro došel, kjer si ga bodo omislili. Ne gledé na to zasluži pa tudi vrli naš boritelj ob Adriji, g. Dolinar, obilne podpore. „Irredenta" ga črti kar

se le dá, to je pa izvestno najboljše znamenje, da je mož na svojem mestu v borbi za narodne pravice Slovencev.

Telegrami.

Petrograd, 8. nov. Bolgarski knez se je pred pročeljem svoje armade izrazil, da je to jeden najlepših dni njegovega življenja. ko vidi, da v bolgarski vojski samo bolgarski častniki zapovedujejo. O ruskih častnikih se menda knez ni posebno hvalevredno izražal.

Carigrad, 9. nov. (Havasovo poročilo). Na sobotni konferenci se je po zaslišanji nekaterih poslanikov sklenilo, da je bolje, če se razprave ne omeje na napravo položaja, kakor je bil. Sicer pa mislijo, da bo konferenca sklenila, statusquo napraviti, ne da bi se morala sile posluževati.

Umrli so:

4. nov. Marjana Šmale, davkarjeva hči, 33 let, Gospodske ulice št. 14, jetika.

6. nov. Mihael Jevnikar, delavec, 79 let, Kladezne ulice št. 20, vsled slabosti v starosti. — Marija Sešek, delavčeva žena, 35 let, Kurja vas št. 15, jetika. — Reza Konrad, delavčeva žena, 58 let, Cesta na Rudolfovo železnico št. 12, vsled krvavenja pljuč.

7. nov. Franc Golob, krojačev sin, 8 mes., Tesarske ulice št. 3, božjast. — Ivana Tomec, usnarjeva hči, 4 mes., Strelške ulice št. 14, božjast.

V bolnišnici:

5. nov. Margareta Sadar, strežnica, 62 let, vsled kapa. — Jakob Dobič, pek, 37 let, vsled raka na jetrih. — Blaž Hrovatin, dninar, 25 let, Meningitis. — Mihael Pintar, dninar, 36 let, pljučnica. — Ivan Trilar, gostaoč, 73 let, vsled katara v črevesu.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

9. novembra

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82 gl. 50 kr.
Sreberna 5% „ 100 „ (s 16% davka)	82 „ 65 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	109 „ — „
Papirna renta, davka prosta	99 „ 80 „
Akije avstr.-ogerske banke	863 „ — „
Kreditne akije	281 „ 30 „
London	125 „ 75 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleond.	9 „ 98 1/2 „
Ces. cekini	5 „ 96 „
Nemške marke	61 „ 80 „

Piccoli-eva esenca za želodec

katero pripravila

G. PICCOLI, lekar v Ljubljani.

Ozdravlja kakor je razvidno iz zahvalnih pism in zdravniških spričeval boleznij v želodcu in trebuhu, bodeenje, krč, želodečno in premenjavno mrzlico, zabasanje, hemeroidje, zlatenico, migreno itd. in je najboljši pripomoček zoper gliste pri otrocih.

Pošilja izdelovatelj po pošti v škatljicah po 12 steklenic za 1 gl. 36 novc.

Pri večem številu dobi se primeren odpust.

Cena eni steklenici 10 kr.

Gosp. Gabrielu Piccoli-ju, lekarju v Ljubljani.

Na zahtevanje potrjujem, da sem Vaš cvet za želodec, kojega deli so mi dobro znani, v velikih slučajih vspešno rabil proti boleznim v želodcu in zlati žili.

Ljubljana, mesec januar 1884.

(15) Dr. Emil vitez pl. Stöckl,

c. k. vladni svetovalec in deželno-sanitetni poročevalec.

Podpisani potrjuje, da ima želodečna esenca ljubljanskega lekarja Piccoli-ja hitre in prečudne zdravilne moči. Z njo ozdravelo je mnogo ljudi moje in sosedne župnije; komaj preteče dan, da ne bi kdo prišel k meni, ki me prosi za jedno steklenico želodečne esence, kojih imam vedno nekoliko pripravljenih.

A. Wlassich, župnik-kanonik. Plomin, Primorsko.

Antirrheumon, najboljšo zdravilo proti prehlajenji, kostobolji, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Steklenica 40 kr.

Pastile santoninske; (kolesci zoper gliste izkušeno zdravilo zoper gliste, škatljica 10 kr., 100 kosček 50 kr. 1000 kosčkov 4 gl. 2000 kosček 6 gl.

Salicilne pastile proti prehlajenju najboljši pripomoček proti davici (difteritis), pljučnim, prsnim in vratnim bolečinam, zoper kašelj in hripavost, škatljica 20 kr.

Zeliščni prsni sirop. Ta iz zdravilnih zelišč izdelani sirop se rabi z najboljšim uspehom proti vsem prsnim in pljučnim boleznim, zasliženju, kašlju, hripavosti, dušljivem kašlju itd. Odraščeni naj vzamejo 3 do 4 žlice vsaki dan, otroci pa toliko žlice. Steklenice 36 kr.

Tu navedena, kakor vsa druga zdravila se zmiraj sveža dobé v lekarni G. Piccoli-ja „Pri Angelu" v Ljubljani, na Dunajski cesti, kjer se naročila takoj po pošti proti porzetji izvršujejo.

V Šmartnem pri Kranji

je razpisana

služba organista.

Dohodki prav vgodni. Prednost imajo izprašani učenci orgljarske šole „Cecilijinega društva" v Ljubljani. Več pove farno predstojništvo v Šmartnem pri Kranji. Služba se lahko takoj nastopi.

Homeriana-čaj,

po zdravnikih priporočeno, izvrstno sredstvo proti

boleznim na plučih in na vratu (jetiki, naduhi in boleznij v krlju [Kehlkopf]).

Iznenadljivi so vspehi! (3)

Knjižica o tem razpošilja se zastonj.

Zavitek čaja velja 1 marko 20 vinarjev.

Edino pravega ima

A. Wolfsky,

Berlin N., Weissenburger-Strasse Nr. 79.

Lekarna Trnkoczy-ja,

zraven rotovža v Ljubljani,

priporoča in razpošilja s poštnim povzetjem

Marijaceljske kapljice

za želodec,

kterim se ima na tisoče ljudi zahvaliti za zdravje, imajo izvrsten uspeh pri vseh boleznih v želodcu in so neprekosljivo sredstvo zoper: mankanje slasti pri jedi, slab želodec, urak, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje, glavoból, krč v želodcu, bitje srea, zabasanje, gliste, boleznij na vratu, na jetrih in zoper zlato žilo. 1 steklenica velja 20 kr., 1 tucat 2 gl., 5 tucatov samo 8 gold.

Svarilo! Opozorjamo, da se tiste istiite Marijaceljske kapljice dobivajo samo v lekarni pri „Samorogu" zraven rotovža na Mestnem trgu v Ljubljani pri U. pl. Trnkoczy-ju. Razpošiljava se le jeden tucat.

Cvet zoper trganje

po dr. Maliču,

je odločno najboljšo zdravilo zoper protin ter reumatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter žicah, oteklino, otrpnele ude in kite itd., malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvetu zoper trganje po dr. Maliču" z zraven stoječim znamenjem; 1 stekl. 50 kr.

Zahvala.

Gospodu Trnkoczy-ju, lekarju v Ljubljani.

Moja mati so na protinski boleznij na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezvspešno rabili. Ko je pa bolezen čedalje hujša prihajala in vže več dni niso mogli stopiti na nogo, spomnim se na Vaš dr. Maličev protinski cvet za 50 kr. ter si ga nemudoma naročim. In res, imel je čudovit uspeh, da so se po kratki rabi tega zdravila oprostili mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam toraj dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsakemu bolniku v jednaki boleznij priporočam. Vaši blagorodnosti pa izrekam najprisrčnišo zahvalo, vzsem spoštovanjem vdani

Franc Jug,

posestnik v Šmarji p. Celji.

Planinski želiščni sirop kranjski,

izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in pljučne bolečine; 1 stekl. 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči sokli in siropi.

Pomuhljevo (Dorsch)

najboljše vrste, izborno zoper brumore, pljučnico, kožne izpuške in bezgavne oteklino. 1 stekl. 60 kr.

Salicilna ustna voda,

aromatizirana, vpliva oživiljačoče, zapreči pokončanje zob in odpravi slab duh iz ust. 1 steklenica 50 kr.

Kričistilne kroglice,

c. k. priv.,

ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so vže tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanju človeškega telesa, glavobolu, otrpjenih udih, skazenem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljah a 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljami 1 gl. 5 kr. Razpošiljava se s pošto najmanj jeden zavoj.

Izvrstna homeopatična zdravila se pri nas zmirom frišno dobivajo.

Naročila z dežele izvrše se takoj

v lekarni Trnkoczy-ja

zraven rotovža v Ljubljani.